



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 387/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], 2/ [REDACTED], [REDACTED], obaja t. č. [REDACTED], [REDACTED], 3/ [REDACTED], [REDACTED], a 4/ [REDACTED], [REDACTED], obaja t. č. [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tpo/19/2024 z 9. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

- Postupom a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tpo/19/2024 z 9. mája 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Krajský súd v Trnave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. júla 2024 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhovali zrušiť namietané uznesenie krajského súdu a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľom bolo uznesením vyšetrovateľa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, Národnej kriminálnej agentúry, odboru Západ, Nitra sp. zn. PPZ-199/NKA-ZA2-2022 z 19. marca 2024 vznesené obvinenie pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 3 a 4 písm. c) a ods. 6 písm. b) Trestného zákona.
3. Uznesením Okresného súdu Galanta č. k. 31Tp/16/2024-50 z 22. marca 2024 boli sťažovatelia vzatí do väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a väzba zároveň nebola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka.
4. Sťažovatelia proti uzneseniu okresného súdu o vzatí do väzby podali sťažnosť, v ktorej žiadali toto uznesenie zrušiť a prepustiť ich z väzby na slobodu.
5. Napadnutým uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Tpo/19/2024 z 9. mája 2024 boli sťažnosti sťažovateľov zamietnuté.
6. Podľa názoru sťažovateľov nebola dodržaná zákonná lehota väzobného rozhodovania. Tvrdia, že krajský súd pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby nedodrжал zákonné lehoty, pričom okresný súd rozhodol 22. marca 2024 a o podanej sťažnosti sťažovateľov bolo krajským súdom rozhodnuté až 9. mája 2024. Poukazujú na skutočnosť, že namietané uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi 1 doručené až 3. júna 2024, sťažovateľovi 2 až 29. mája 2024, sťažovateľom 3 a 4 až 23. mája 2024.
7. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 387/2024 z 28. augusta 2024 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie v celom rozsahu.
8. Krajský súd sa s argumentáciou sťažovateľov nestotožnil a považoval ju za neopodstatnenú a nedôvodnú. Trvá na tom, že od predloženia veci (30. apríla 2024) rozhodol a vyhotovil písomné rozhodnutie vzhľadom na rozsiahlosť a náročnosť prejednávanej veci v primeranej lehote.

II.

Posúdenie ústavnej sťažnosti

9. Sťažnostná argumentácia sa upína na zbytočné prietahy pri väzobnom rozhodovaní. Ústavný súd pri posudzovaní porušenia základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že všeobecné súdy nerozhodli o väzbe urýchlene, vychádza nielen z judikatúry ústavného súdu, ale aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Zároveň ústavný súd konštatuje, že pri posudzovaní lehôt, v ktorých všeobecné súdy rozhodli, je použiteľná judikatúra ESLP týkajúca sa tak porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru, ako aj porušenia čl. 5 ods. 4 dohovoru (porov. III. ÚS 286/2020).
10. Ústavný súd považuje za vhodné poukázať na niekoľko rozhodnutí ESLP, ktoré dopadajú na posudzovanú vec. ESLP pripomenul, že pokiaľ ide o čl. 5 ods. 4 dohovoru, aby bolo možné v krátkom čase dosiahnuť rozhodnutie súdu o zákonnosti jeho zadržania, rešpektovanie práv každej osoby sa musí posudzovať s ohľadom na okolnosti každého prípadu (porovnaj rozhodnutia ESLP vo veci Sanchez-Reisse proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 9862/82 § 55 a vo veci R.M.D. proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 19800/92 § 42). V zásade však platí, že keďže ide o slobodu jednotlivca, štát musí zabezpečiť, aby konanie prebehlo čo najrýchlejšie (porov. III. ÚS 286/2020).

11. Podľa judikatúry ESĽP týkajúcej sa rozsahu pôsobnosti čl. 5 ods. 1 a 4 dohovoru je potrebné okrem súladu s hmotnoprávnymi aj procesnými pravidlami vnútroštátnych právnych predpisov skúmať aj súlad s cieľom čl. 5 dohovoru. Posledná podmienka znamená nielen to, že príslušné súdy musia rozhodnúť urýchlene, ale aj to, že ich rozhodnutia musia nasledovať v primeraných intervaloch (III. ÚS 286/2020 a rozsudok ESĽP vo veci Herczegfalvy proti Rakúsku, sťažnosť č. 10533/83).

12. Článok 5 ods. 4 dohovoru zaručuje zatknutým alebo zadržaným osobám právo na začatie konania, ktorým je možné preskúmať zákonnosť ich pozbavenia osobnej slobody. Tiež stanovuje ich právo po začatí tohto konania na rýchle súdne rozhodnutie o zákonnosti zaistenia osoby. Rovnako stanovuje ich právo na okamžité súdne rozhodnutie týkajúce sa zákonnosti zaistenia a následné prepustenie, ak sa preukáže nesúlad so zákonom (rozsudky ESĽP vo veci Baranowski proti Poľsku, sťažnosť č. 28358/95, vo veci Musiał proti Poľsku, sťažnosť č. 24557/94, vo veci Van der Leer proti Holandsku, sťažnosť č. 11509/85).

13. V prípade lehôt, ktoré boli zo strany ESĽP posúdené v súvislosti s rozhodovaním vo väzobných veciach ako neprimerané, ústavný súd poukazuje na vec Jabłoński proti Poľsku (sťažnosť č. 33492/96), v ktorej bolo neprimeraných 43 dní, vec Nikolov proti Bulharsku (sťažnosť č. 38884/97) s konštatovaním neprimeraných 42 dní a prípad G. B. proti Švajčiarsku (sťažnosť č. 27426/95) s neprimeranými 32 dňami. Podľa konštantnej judikatúry ESĽP by malo konanie o rozhodovaní vo väzobných veciach na jednom stupni trvať tri týždne (porov. III. ÚS 629/2021, rozsudok G. B. proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 27426/95 a rozsudok Sarban proti Rumunsku, sťažnosť č. 3456/05).

14. Pokiaľ ide o časové súvislosti väzobnej veci sťažovateľov, ústavný súd uvádza, že sťažovatelia boli vzatí do väzby uznesením okresného súdu z 22. marca 2024. Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia sťažnosť 22. marca 2024, ktorú sťažovateľ 2 odôvodnil 29. apríla 2024 a sťažovatelia 1, 3 a 4 odôvodnili 2. mája 2024. Väzobná vec sťažovateľov bola krajskému súdu predložená 30. apríla 2024. Krajský súd uznesením z 9. mája 2024 sťažnosti sťažovateľov zamietol. Podľa doručeníek, ktoré tvorili prílohu ústavnej sťažnosti, bolo zrejmé, že namietané uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi 1 doručené až 3. júna 2024, sťažovateľovi 2 až 29. mája 2024, sťažovateľovi 3 a 4 až 23. mája 2024.

15. Z uvedeného vyplýva, že celkové väzobné rozhodovanie u sťažovateľa 1 trvalo 73 dní, v prípade sťažovateľa 2 trvalo 68 dní a v prípadoch sťažovateľov 3 a 4 trvalo 62 dní. Z toho sťažnostné konanie od predloženia veci krajskému súdu 30. apríla 2024 trvalo v prípade sťažovateľa 1 celkom 34 dní, v prípade sťažovateľa 2 to bolo 29 dní a v prípade sťažovateľov 3 a 4 sa rozhodovalo 23 dní. Rozhodovanie vo väzobnej veci sťažovateľov v takejto dĺžke sa ústavnému súdu nejaví konformné s požiadavkami formulovanými rozhodovacou praxou ESĽP, pretože „lehota“ v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru sa začína podaním odvolania (alebo žiadosti o prepustenie) na súd a končí sa dňom oznámenia rozhodnutia sťažovateľovi alebo jeho právnomu zástupcovi v prípade, ak nedošlo k jeho verejnému vyhláseniu (porov. rozsudok ESĽP Koendjibiharie proti Holandsku, sťažnosť č. 11487/85, § 28).

16. Osobitne, pokiaľ ide o otázku doručovania písomného vyhotovenia rozhodnutia o väzbe a jeho vplyvu na dodržanie záväzku štátu rozhodnúť o zákonnosti väzby „urýchlene“, ústavný súd poukazuje na prax ESĽP, ktorý sa k uvedenému opakovane vyjadril. Vo veci Vejmolá proti Českej

republike (sťažnosť č. 57246/00) EŠLP zdôraznil, že čl. 5 ods. 4 dohovoru tiež zakotvuje právo na doručenie súdneho rozhodnutia, ktoré sa týka zákonnosti zadržania, v krátkom čase. Z uvedeného rozhodnutia rovnako vyplýva, že štát, ktorý rozhoduje o väzbe v dvojinštančnom konaní, musí v zásade poskytnúť zadržaným osobám rovnaké záruky pri odvolaní, ako aj v prvostupňovom konaní, pričom požiadavka dodržania „krátkej lehoty“ nepochybne predstavuje jednu z nich (porov. III. ÚS 286/2020, III. ÚS 414/2021).

17. Nadväzne na uvedené ústavný súd poukazuje na rozhodovaciu činnosť EŠLP vo veciach týkajúcich sa Slovenskej republiky. Vo veci Karlin proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 41238/05) EŠLP konštatoval porušenie čl. 5 ods. 4 dohovoru z dôvodu, že vnútroštátne súdy nerozhodli urýchlene o sťažovateľovej žiadosti o prepustenie z väzby vrátane konania o sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým bola jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietnutá. Konkrétne EŠLP vytkol vnútroštátnym orgánom, že napadnuté konanie trvalo celkovo 44 dní, z čoho obdobie pričítateľné súdom predstavovalo najmenej 41 dní. V tomto ohľade poukázal na to, že okresnému súdu trvalo 18 dní, kým rozhodol o žiadosti o prepustenie z väzby, a ďalších 6 dní, kým bolo rozhodnutie doručené sťažovateľovi. Rovnako poukázal aj na to, že krajskému súdu trvalo 17 dní, kým rozhodol o sťažnosti, a ďalších 5 dní, kým doručil rozhodnutie sťažovateľovi. Vo veci Michalák proti Slovenskej republike (sťažnosť č. 30157/03) EŠLP poukázal na neprimerane dlhé obdobie, počas ktorého boli prijaté uznesenia doručované sťažovateľovi, a to 18 a 20 dní.

18. Rovnako tak ústavný súd poukazuje aj na svoju rozhodovaciu činnosť, konkrétne na rozhodnutie vo veci sp. zn. II. ÚS 177/2016. V predmetnej veci konštatoval porušenie práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby postupom Krajského súdu v Prešove, pričom išlo o vec, v ktorej od predloženia veci na rozhodnutie o sťažnosti (proti uzneseniu o vzatí do väzby) do doručenia uznesenia sťažnostného súdu sťažovateľovi uplynula doba 27 dní. Vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 286/2020 Krajský súd v Trenčíne rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa 27 dní, pričom z uvedeného obdobia až 21 dní trvalo písomné vyhotovovanie uznesenia a jeho doručovanie sťažovateľovi.

19. Z uvedeného vyplýva, že krajský súd o sťažnosti sťažovateľov rozhodol po 9 dňoch od predloženia veci, avšak doručenie písomného uznesenia obhajcovi trvalo v prípade sťažovateľa 1 – 25 dní, sťažovateľa 2 – 20 dní a sťažovateľov 3 a 4 – 14 dní. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že postupom krajského súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, čím bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

21. Pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla nie je dôvodom na zrušenie väzobného rozhodnutia všeobecného súdu a prepustenie obvineného z väzby (II. ÚS 86/2019). Výnimkou z tohto pravidla sú napríklad tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe rozhodnuté (m. m. II. ÚS 80/2015, I. ÚS 288/2017). O taký prípad však v okolnostiach posudzovanej veci nešlo, a preto ústavný súd návrhu sťažovateľov na zrušenie napadnutého väzobného rozhodnutia nevyhovel (výrok 3 tohto nálezu).

III. Trovy konania

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti). Spolu tak náhrada trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby predstavuje 856,75 eur vrátane 20 % DPH. Podanie ústavnej sťažnosti zo strany sťažovateľov bolo spojené so zhodnou argumentáciou. Sťažovateľom poskytnuté právne služby nevyžadovali osobitný prístup. Preto nebol dôvod zvýšiť základnú sadzbu tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 2 vyhlášky, keďže niet rozdielu v tom, či bola právna služba poskytnutá jednému alebo dvom sťažovateľom (porov. III. ÚS 423/2024).

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. decembra 2024

**Peter Molnár
predseda senátu**